

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР УНИВЕРСИТЕТИ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИСКУССТВ

ШАБЫТ

айлық журналы
ежемесячный журнал
№13 (13) 20.04-05.2015

ҚАДІРМЕНДІ ОҚЫРМАН!!!!

Уақытқа дамыл бар ма, шіркін! Өздеріңізге қызмет етіп, барынша редакция қоржынына келген жұмыстарды басылым бетіне шығарып, жағымды жаңалықтардан құлағдар етуге тырыстық. Әне-міне дегенше, тағы бір оқу жылымыз өз мәресіне жетті. Бұл аралықта еліміздің болашақ өнерпаздарының салмақты да салиқалы, сырлы да сұлу сазды кештерінің, кездесулерінің куәгері болуға асықтық. Әр шараға ат салысқан сайын өспесек, ошпейтіміз хақ. Олай дейтінім, Сіздердің әр еңбектеріңізді ақ қағаз бетіне түртіп, оқу ордасының қабырғасында өткен студенттік жылдарыңыздың есті естеліктерін парақтаған сайын ел есіне түсіру «Шабыт» журналы ұжымының басты міндеті. Сол себепті қасиетті өнерді бойына дарыта білген сіздерге әрқашан шалқар шабыт тілейміз! Келесі оқу жылында кездескенше!

Құрметпен, журналдың бас редакторы
Гүлім КӨПБАЙҚЫЗЫ

Ағалар алқасы:

«Шабыт» журналының негізін қалаған:

Сығай Ә. Т. - Қазақстанның еңбек сіңірген өнер қайраткері, профессор

Мұсаходжаева А. Қ. - Қазақстанның халық артисі, профессор

Дүйсекеев К. Д. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері

Мейрамов Т. У. - Қазақстанның халық артисі, профессор

Мұқанова Р. Қ. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері

Нөгербек Б. Р. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, профессор

Юсупова А. К. - өнертану кандидаты

Редакция мүшелері:

Бас редактор: Гүлім Көпбайқызы

Редактор: Камила Габдрашитова

Тілшілер: Қуат Ежембек

Мирас Әбіл

Нұрислам Абдил

Александра Поршнева

Евгений Лумпов

Амина Габдрашитова

Дизайнер: Ахат Азтай

Фототілші: Досжан Аяған

Редакцияның мекен жайы:

Байланыс телефоны: +77756282848, +77751393919

Редакциялық басылым бөлімі

Мекен жайымыз: Астана қаласы, Тәуелсіздік даңғышы 50, 2 қабат №237 а

E-mail: shabyt_zhurnal@mail.ru

МАЗМҰНЫ СОДЕРЖАНИЕ

Г. Көлбайқызы	4	«ҚАЛЛЕКУ» ТЕАТРЫ – АЛМАТЫДА
Н. Ақшалова	7	«ЖАНСЕБИЛ» ФУЛЬМИНДЕГІ ЕЛ ТАҒДЫРЫ
М. Әбіл	10	ӘШІРБЕК СЫҒАҰДЫҢ ТЕАТР АШҚАНЫН БІЛЕМІЗ БЕ?
Қ. Ежембек	13	МҰҢАҰМА, МИРАСИ
А. Айтжан	14	АЛАШТЫҢ «АҰБОЗЫ»
Н. Әбділ	15	КӨРЕРМЕНГЕ КЕҢЕС
Ж. Дәуіт	16	БЕС ЖҰЛДЫЗ
О. Абенова	17	КІТАПХАНА – АҚПАРАТ АҰДЫНЫНДА
У. Калкулов	19	КОМПОЗИТОРЫ – ФРОНТОВИКИ КАЗАХСТАНА
Т. Нарламова	20	ОГОНЬ, ОСТАВИВШИЙ ВЕЧНЫЙ СЛЕД ВО ВСЕЛЕННОЙ...
	22	В КРУГУ ШАБЫТА
Д. ЛЯМБЕКОВ	24	ART GALLERY
	26	«ВРЕМЕН СВЯЗУЮЩАЯ НИТЬ...»
Д. Мосиенко	28	ЗАПУСК ИСКУССТВОВЕДА

«Қаллеки» театры – Алматыда

Театр – адамның өзін-өзі сахнадан көріп, өзін-өзі түсінетін орын.

Григорий Ревзин

Елордалық Қ. Қуанышбаев атындағы Мемлекеттік академиялық қазақ музыкалық драма театры бүгінде тәуелсіз еліміздің түйдей құрдасына айналып, өнер көкжиегіндегі қадамдарын күннен күнге қарыштап басып келе жатқан жайы бар. Сарыарқа төсінде орналасқан «Қаллеки» театры еліміздегі мәдени-рухани ошақтардың алдыңғы шебін құрап, Астана қаласындағы өнер ұжымдарының ішіндегі бет пердесіне айналып, мәдени деңгейінің артуына бірден бір ықпал жасап отырған өнер ордасы. Себебі, шалқыған ән де, ырғақты би де, шабытты күй де осында. Сөз бен саз күдіретінің салтанат құрар мәртебелі мінбесі, сан өнердің тоғысқан жері осы сахна – театр сахнасы. Өз көрерменін тапқан театрдың бүгінгі тыныс-тіршілігіне көңіл төлады. Елімізде және шет елде өткен бірнеше театр фестивалдерінде биік белестерді бағындырған ұжымның алға қойған бағыт-бағдары айқын. Ол – қазақтың театр өнерін өркендету, кешегі мен бүгінгі өмір арасын өнердің биік шыңы арқылы шынайы көрсете білу.

Қуанышбаев театры - нағыз кәсіби мамандардың, жө жоқ нағыз таланттардың шоғырланған ордасы! Бұл ұжымда өз жұмысына шынайы берілген мамандар қызмет атқарады. Театрдың шығармашылық ұжымы өнерге деген шексіз махаббаттарын әр қойылым барысында дәлелдеп келеді. Қандай да бір асуларды бағындыру жолында жұдырықтай жұмылып, жеткен жетістікке бір адамдай қуанып, театр мәртебесінің өсуі жолында аянбай еңбектенуде. Алаштың басына біткен біртуар арда азаматтар бейнесі осы бір өнер ордасының сахнасында топтасып, өскелең ұрпақтың жадына олардың ел үшін жанын пида қылған ерліктері мен езгіде жүрген қазақтың көкірек көзін ашып, егемендікке бастар жолдағы батыл қадамдарынан сыр шертеді. Киелі сахнадан қазақтың ханы Абылайдың, әскери қолбасшы Кежесарының, гұлама Абайдың, жалынды жазушы, дарынды драматург, Мемлекет қайраткері Сәкен Сейфуллиннің, ақиық ақын Мұқағалидың, француз батыры, Орлеан қызы Жанна Д'Арктің, Дат елінің ханзадасы Гамлеттің т.б. бейнелерін көргенде күнделікті күйбең тіршіліктің шырғалаңынан бір сәт тынығып, жан дүниені тыныштық табады... Осының нәтижесінде Қазақстанның еңбек сіңірген өнер қайраткері, ҚР Мемлекеттік сыйлығының, «Құрмет» орденінің иегері, «Платиналы Тарлан» сыйлығының лауреаты, профессор, сарабал сыншы Әшірбек Төребайұлы Сығай ағамыз өзінің соңғы еңбегін «Қаллеки» театрына арнап кетті. Аталмыш туындыда өнер ордасының алғаш құрылғанынан бүгінгі күнге дейінгі тарихы, шығармашылық ұжымның еңбек жолы, танымал тұлғалар туралы төлғам-тұжырымдары жинақталған.

Ағымдағы жылдың маусымының өзінде «Қаллеки» театры Қызылорда қаласында өткен КСРО және Қазақстанның халық артисі С. Майқанованың 100 жылдық мерейтойына арналған Қазақстан театрларының XXII республикалық фестиваліне Ш. Айтматовтың «Ана-Жер Ана» спектаклімен қатысып, ҚР Халық артисі Г. Әспетова «Сабира Майқанова» атындағы арнайы жүлдені иеленсе, ҚР еңбек сіңірген қайраткері Т. Атымтаева «Ең үздік әйел бейнесі» номинациясын жеңіп алды (Қоюшы режиссер, «Халық қаһарманы» – Ә. Мәмбетов, режиссер, ҚР еңбек сіңірген қайраткері – Б. Құрманғожаев). V Орталық Азия мемлекеттерінің Халықаралық театр фестиваліне Ж. Ануйдың «Жалын жұтқан Жанна Д'Арк» драмасымен қатысып, Гран-приді иеленді. Сондай-ақ, актриса А. Бермұхамбетова «Ең үздік әйел бейнесі» номинациясына ие болды (Қоюшы режиссері ҚР еңбек сіңірген қайраткері Ә. Оразбек). Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Жақып Омарұлы, Қазақстанның Халық артисі Қадыр

Жетпісбаев және КСРО халық артисі, «Халық қаһарманы» Әзірбайжан Мәмбетовтар негізін қалаған өнер ордасы әр кез тырнақтап жинаған тынымсыз еңбектерін қалың көрермен алдына паш етуден тынған емес. Тек елорда тұрғындары мен қонақтарын ғана өнердің нәрімен сусындатпай, алыс-жақын шет елдермен бірге республикалық аймақтарда да гастрольдік сапарлармен жиі болып тұрады. Осындай маңызды әрі мағыналы гастрольдік сапардың бірі 12-17 мамыр аралығында Алматы шаһарында ұйымдастырылды.

Иә, бұл көптен күткен гастрольдік сапар! Театр көнеден келе жатқан классикалық өнер туындыларын заманға сай жаңартып, жаңаша қойылымдармен толықтырып келеді. Сол себепті де, Алматы жұртшылығының назарына төмендегідей қомақты қойылымдар ұсынылды.

Талғат Теменов,

Қазақстанның Халық артисі, профессор, театрдың көркемдік жетекшісі:

- Бұл гастрольдік сапар Қазақ хандығының 550 жылдығының, Жеңістің 70 жылдығының, жақында өткен Президент сайлауынан кейінгі атаулы шаралардың жалғасы болсын деген ниетпен жоспарланды. Онымен қоса, Қаллеки театры Алматы қаласына бармағалы біраз болды. Алматы бәріміздің өскен, қызмет жасаған қаламыз. Астана қаласы театрының көтерілген деңгейін, бүгінгі алған белесін Алматы жұртшылығына таныстыру. Осы маусым барысында театрге Мемлекеттік хатшыдан бастап, көптеген сенаторлар мен министрлер, зиялы қауым өкілдері келді. Сондай-ақ, Ресейден арнайы театр репертуарын тамашалап, кәсіби тұрғыда өз бағаларын беру үшін Ресейдің еңбек сіңірген қайраткері, ТМД кинематографистер одағы конфедерациясы төрағасының орынбасары, өнертану кандидаты, театр сыншысы – Константин Александрович Щербakov пен Ресей Федерациясы мен Польша Мемлекетінің еңбек сіңірген қайраткері, қазақ театр өнерінің жанашыры «Театральная жизнь» журналының бас редакторы – Олег Иванович Пивоваров мырзалар да келді. Бұл жандардың келгені біздің театр үшін үлкен жаңалық болды. Себебі, шет елден келген кәсіби мамандардың тарапынан бүгінгі театрдың бел белесі жайлы, өзіндік пікірлерін, тілектерін, сындарын естідік. Осындай жандардың алдында өнер көрсеткен театр ұжымы өз еңбектерін Алматы қаласының жұртшылығына паш етуді жөн санады.

Репертуардағы отызға жуық қойылымдар ішінен көрсетілімдердің әр түрлі жанрда болуы мақсатында сегіз қойылым іріктеліп алынған. Әлемдік драматургиядан адамзаттың Айтматовы атанған ұлы жазушының зұлмат соғыстың ауыр қасіреттерін суреттейтін «Ана-Жер Ана» трагедиялық драмасы. Толғанай ролінде Қазақстанның Халық артисі Гүлжан Әспетова мен қасіретті жерді кейіптейтін Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Түймехан Атымтаева. Француз драматургі Жан-Мари Шевренің әр адамның шыққан тегі, ұлт нәсілі басты қасиет емес, ең маңыздысы – адам деген ұлы атқа сай бола білу керек екенін, адамдардың бір-біріне деген махаббатын, мейірімділігін суреттейтін «Ізгілік формуласы» комедиясы, испандық драматург Альфонсо Вальехоның қазіргі қоғамда шынайы еңбек пен маңдай тердің арқасында биік белестерге қол жеткізу мүмкіндігі оңай еместігін көрсететін «Күн сәулесі түспеген» психологиялық драмасы, орыс елінің драматургі Валентин Ежовтың совет солдатты мен неміс қызының арасындағы туындаған кездейсоқ сезімнің әсерінен адамзатқа ортақ қасиеттер – махаббат пен жауыздық, адамгершілік пен сыйластық, өшпенділік пен сүйіспеншілік, сағыныш пен мейірімділіктің ұшқынының байыбына барғызатын «Тыраулап ұшқан тырналар» лирикалық драмасы ұсынылды. Сонымен қатар, ұлттық драматургиядан Шерхан Мұртазаның табиғи тепе-теңдікті саналы түрде бұзушы адамдар мен тіршілік үшін арпалысқан жануарлардың өзара ұқсастығын әрі айырмашылығын көрсете отырып, өзіңізді табиғаттың

кожасы емес, тек жаратылыстың бір бөлшегі ғана екеніңізді есіңізге түсіретін «Бір кем дүние» драмасы, Думан Рамазанның Кеңесары ханның өз халқына тәуелсіздікті тарту ету жолындағы күресі мен намысшылдығы, батырлығын сипаттайтын «Кеңесары - Күнімжан» тарихи драмасы және Сұлтанәлі Балғабаевтің әйел затының психологиясы арқылы шынайы өмірдегі пендешілік пен адамшылықтың ара-жігін астарлы оймен баяндайтын «Ең жақсы еркек» комедиясы көрермен назарынан тыс қалмады. Сондай-ақ, кішкентай көрермендерге арнап театр өнерпаздары Мария Машадудың «Бразилия байлығы» атты ертегісін ұсынды.

**Болат Ұзақов,
Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері,
театр директоры:**

- Алматы қаласы республикамыздағы мәдениет пен өнердің ошағы деп есептелінеді. Сондықтан ол жерде өнерді түсінетін, мәдениетке жақын үлкен орта бар. Қандай шығармашылық ұжым болмасын Алматыға барып өз өнерлерін көрсетуге әрқашан құштар. Оны біз жоққа шығара алмаймыз. Сондай-ақ, қазіргі таңда Астана қаласы да үлкен өнердің, мәдениеттің ордасына айналып келе жатыр. Кәдімгідей орта қалыптасты. Театр өнеріндегі біздердің жетіп жатқан жетістіктеріміз, театрдың өзіндік қалыптасқан қолтаңбасы, бет-бейнесі, үлкен жетістіктерге жеткен актерларымыз бен алды отандық кино туындыларға түсіп елдің аузына ілігіп жүрген жас буындарымыз бар. Міне, осы жандармен біржесе отырып істеген еңбегімізді Алматы жұртышылығына, өнер сүйер қауымға апарып көрсеткіміз, қауыштырғымыз келді. Біріншіден, ол жерде үлкен театрлар бар, бұл екі мәдени ошақтың арасындағы тәжірибе алмасуына да септігін тигізеді. Гастрольге шықпай, гастрольге барып өздерінің өнерін көрсетпей актерлардың өнерінің осуі өте қиын. Басқа орта, басқа аудитория, көрермен болғаннан кейін актерлерге ерекше қайталанбайтын шабыт, жауапкершілік алып келеді. Осыған байланысты елорда

«Жансебіл» фильміндегі ел тағдыры

Ей, төкаппар дүние,
Маған да бір қарашы!
Танимысың сен мені,
Мен қазақтың баласы!

Қасым Аманжолов

театрының деңгейін көрсетейік деген ниетпен Алматы қаласына гастрольдік сапармен барған жайымыз бар. Біздің репетруарымызда өте көп қойылымдар бар. Алайда, оның барлығын айналдырған алты күннің ішіне сыйғызу мүмкін емес. Сондықтан, мүмкіндігінше актерларымыздың көбі көрінсе деген ниетпен гастрольдік құрам жасадық. Біз 45 адам шығармашылық ұжым, 15 техникалық құрам болып бардық. Бұл әрине театрдың бүкіл шығармашылық құрамы емес.

Осы орайда, Алматы қаласының тұрғындары мен қонақтарына жоспарланған қойылымдар барысында театрдың белгілі тарландары бастаған Халық артистері, Қазақстанның еңбек сіңірген артистері, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткерлері, Қазақстанның «Дарын» Мемлекеттік жастар сыйлығының иегерлері, Қазақстанның Жастар одағы сыйлығының иегерлері өзге де дарын иелері өнер көрсетті.

Гүлім КӨПБАЙҚЫЗЫ,
«Кинотану» мамандығының 1 курс
курс магистранты
профессор Б.Нөгербек шеберханасы

Қазақ ұлттық өнер университетінің қабырғасында Қазақстан халқы Ассамблеясының 20 жылдығына орай қазақ киносының күндері өтті. Осы іс-шараның аясында Ш. Айманов атындағы «Қазақфильм» киностудиясында өр жылдары түсірілген «Жерұйық» (реж. С. Тәуекел), «Сестра моя Люся» (реж. Е. Шынарбаев), «Лесная баллада» (реж. Н. Жантөрин), «Возвращение сына» (реж. Ш. Бейсенбаев), «Долгий млечный путь» (реж. А. Тәжібаев), «Жансебіл» (реж. А. Шәжімбаев) атты көркемсуретті фильмдер көрсетіліп, соны қызу талдаулар мен пікір-таластарға ұласып отырды. Қазақ киносының күндері аясында көрсетілген бұл фильмдер достық, татулық, ынтымақ деген тақырыптарды қамтыған. Барлығында дерлік кейіпкерлерінің тағдыры елдің тағдырымен тығыз байланыста көрсетіледі. Осы ретте журнал оқырмандарының назарына Аяған Шәжімбаевтың «Жансебіл» фильмі турасында сөз қозғауды жөн санадық.

Қазақ кино өнерінің көрнекті қайраткері, актер Аяған Шәжімбаев 1952 жылы 25 қарашада Солтүстік Қазақстан облысы Есіл ауданының Қаратал ауылында дүниеге келді. Режиссер өзіндік шығармашылық қолтаңбасымен «Бәйтерек», «Барбол», «Толғау», «АЛЖИР», «Актер Әнуарбек Молдабеков», «Режиссер Жұмат Шанин», «Домбыра үйі», «Алтынбектің әндері» т.б. деректі фильмдерін түсірді. Саяси қуғын-сүргін құрбандарына арналған «АЛЖИР» (1989) фильмі жоғары бағаланып, сол кездегі Кеңес Одағы прокатына алынып, «Союзгосфильм» қорына енгізіледі. Сондай-ақ, аталмыш туынды үшін Аяған Қуандықұлы 1990 жылы КСРО Кинематографистер одағына мүшелікке қабылданып, еңбегі республикалық «Дарын» сыйлығына ұсынылды.

Ал, 1991 жылы экранға шығарылған «Жансебіл» көркемсуретті фильмі «Ашхабад-92» Халықаралық кинофестивалінде «Үздік режисерлік дебют» және «Тегеран-93» Халықаралық кинофестивалінде басты ролді сомдаған Қасым Жәкібаев «Үздік ер адам ролі» үшін жүлделеріне ие болады. Бүгіндері «Жансебіл» фильмі қазақ киносының «алтын қорына» еніп отыр.

«Жансебіл» фильмі туралы белгілі жазушы-драматург, Қазақстан Мемлекеттік сыйлығының иегері Әкім Тарази «Жас Алаш» газетінде (28 ақпан, 2002 жыл) былай деп жазады: «Өзі дүниеден өтін кетті, ұмытылып та бара жатыр, режиссер Аяған Шәжімбаевтың Жүсіпбек Қорғасбектің әңгімесі бойынша түсірілген «Жансебіл» фильмі – классикалық туынды. Сол фильм өзінің бағасын әлі алған жоқ. Осы фильмді экранға қайта оралту керек, кинотеатрларға шығарту қажет».

Осы фильмдегі басты кейіпкер Мұқатайдың жары Марусяны сомдаған кеңес киносының жұлдызы Галина Макарова өмірінде тұңғыш рет қазақ киносына түскен екен. Ол бір сұхбатында былай дейді: «Жансебіл» фильміндегі Маруся жаныма жақын көрінді. Киносценарийді оқып шықтым да бірден келісім беріп, Аяған бауырыма музыканды өзірле деп телеграмма соқтым. «Жансебіл» (орысша аты «Доходяга») фильміне түсу барысында тамаша адамдармен таныстым. Қазақ ССР-нің халық артисі, опера театрінің бишісі Зарема Қастеева мен оның күйеуі, осы фильмнің суретшісі Ә. Қастеевпен, «Жансебілдегі» қазақтың шалы Мұқатай ролінде ойнаған Қазақ ССР-нің еңбек сіңірген артисі Қасым Жәкібаев сияқты өнерге деген махаббаты шексіз, шебер мамандармен арадағы қарым-қатынасымыз нағыз достыққа айналды» («Алаштың Аяғаны» атты естеліктер кітабынан). Тағдыр тауқыметімен, зұлмат зобалаңымен атамекеннен шалғай кетін, жат жердің дәмін татып жүргендер сол ата-бабасының ізі қалған, рухы мәңгілік дамылдап жатқан қасиетті де киелі топырақты бір көруге зар болып, жүректерін мұң-шер торлап, көкіректері қарс айырылып жүргендері қаншама. Түптің түбінде кім болса да сол атамекеніне ат басын бұрып, аңсап келгісі келеді емес пе? Мұқатайдың мүгедек болып қалуы болашағынан айырды. Сондай-ақ, фильм негізінде әр ұлттың жаттығы жоқ, тек қай халықта болмасын адамдардың жақсы-жаманы, ақкөңіл, құшағы ашық, бауырмал мінезді және қара ниетті, зұлым, есерсоқ адамдар қатар кездесетіні туралы қағида жатыр. Көрсетілімнің алдында фильм туралы кинотанушы Бауыржан Нөгербек: «1937 жылғы қанқұйлы оқиға мен Семей полигонына ұшыраған адамдардың жан түршіктірер жағдайы қозғалған» деді.

«Жансебіл» фильмінде жер бетінде мың өліп, мың тірілген нағыз жансебіл халық – қазақ халқы екенін баяндайды, Сондай-ақ, онда үлкен саяси - әлжуметтік және танымдық - тәрбиелік мәні зор

мәселелер көтеріледі. «Итжеккенге» айдалған Мұқатай азапты жолда, айдауға келе жатқанда орыс селосында Марусямен алғаш танысып, табысады. Өмір бойы екеуі бір шанырақтың астында өмір кешіп, Маруся арбаға таңылған мүгедек Мұқатайдың мұңы мен қайғысын бөліседі. Осыдан кейінгі оқиға желісінде азаттық аңсаған Мұқатай қақаған қысқы аязда лагерьден қашып, аяқ-қолын үсітіп алады. Енді ем дарымайтын болып, ауруы асқынып бара жатқан аяқ-қолды лагерь дәрігерлері кесіп тастауға мәжбүр болады. Қозғалуға дәрменсіз Мұқатайды айдауыл басшысы қайтар жолда Марусяға әкеп тастайды. Содан бергі өткен жарты ғасырда «халық жауы» Мұқатай мен тағдыр тауқыметі табыстырған Маруся бірге өмір кешіп, уақыттың ащы-тұщысын бірге татып келеді.

Кезіндегі жалған жала жабылған саяси айыпкерлер ақталған деген хабарды естіген Мұқатай Марусяға Абыралыдағы ағайын-туғандарына арнап хат жаздырып, әйелі мен сонында қалған жалғыз тұяғы – баласына іздестіруді ғұмырлық арман етеді. Ұзақ жылдар бойы Мұқатай шалға бауыр басып кеткен Маруся осындайда екіұдайы күй кешеді. Бір жағынан, жанына жақын болып кеткен дәрменсіз Мұқатайды Абыралыға барғанда кім керек етеді деп аяса, екіншіден, одан айырылса өзінің жападан жалғыз қалатынын ойлап қатты уайымдайды. Сол оймен ол Мұқатай жаздырған хаттарды Абыралыға жібермей отқа жағып, көзін құртып отырады. Сол қиянатына кейін қатты өкінеді де.

Әбден кәрілік, ойсоқтылық мендеген, соңғы кездерде тіпті мазасыз болып кеткен Мұқатайдың түсіне туған елі, өзен-көлі, әйелі мен ұлы жиі-жиі кіріп, сағыныш сазы жүрек дертіне айналады. Өзінің тірі екенін, Абыралыға қайткенде де жеткізу үшін аманат-хатын табыстар адам іздеп, пойыздан пойызды жағалап, Марусяны мазалауын үдете түскен. Ақыры енді-енді өше бастаған үміт оты қайта жанғандай болады. Сәті түсіп, Абыралыға баратын жолаушы қазақ жігітіне кездеседі. Оның Мұқатайдың хатын елге жеткізем деген уәдесін естігенде қуаныштан жүрегі жарыла жаздап, ағыл-тегіл жылаған тұсын көргенде көрермен қоса егілді. Шалдың қуанышына ортақтасқан кемпір хатпен қоса жолаушы жігіттің қалтасына азын-аулақ зейнетақысынан жырмалап жинаған тиын-тебенін де тықпалап жібереді. Бірақ, аманатты елге жеткізуге уәде берген жігіт ардан безген нағыз алаяқтың өзі болып шығады. Кемпір берген ақша араққа жұмсалды. Ал, шалдың хатының Абыралы ауылына жазылғанын білген қуаяқтың бөтелкесі: «Шалым, сенің атамекенің жоқ... Ол полигонның астында қалған» деп мұңлық қарияның жүрекжарды сәлемінің көзін жол ортада құртады. Яғни, оның үмітінің соңғы жібін үзеді...

Фильмнің маңыздылығы, көркемдік астары туралы белгілі ғалым, тарих ғылымының докторы Кеңес Нұрпейісов былай дейді: «Фильмнің көтеріп отырған әлеуметтік мәселесі қомақты. «Жансебіл» атауының өзі басты кейіпкер Мұқатайдың тағдыры арқылы қазақ халқының озық ойлы, зиялы азаматтарын сталиндік саяси қуғындардың құрбаны етіп, жер-жаннаты сайын даланы әскери соғыс полигонына айналдырып, жергілікті халықты ұлттық мінез-құлық, салт-дәстүрден, имандылықтан зорлықпен айырып, рухани мүгедектікке ұшыратқан ресейлік отарлау жүйесінің безбүйрек идеологиясын нанымды әшкерелей білген» («Алаштың Аяғаны» атты естеліктер кітабы).

Расымен, режиссер Аяған Шәжімбайдың «Жансебіл» фильмін тамашалаған сайын кешегі тарихымызды шындықпен шымырлатқан көріністерінің маңыздылығына көз жеткіземіз.

Назгүл АҚШАЛОВА,
«Кинотану» мамандығының I курс студенті
ө.ғ. кандидаты, доцент Н. Мұқышеваның шеберханасы

Әшірбек Сығайдың театр ашқанын білеміз бе?

Күні кеше ғана ортамызда жүрген қазақтың дуалы ауыз сыншысы Әшірбек Сығай жайлы кейбір ақиқаттарды, жүрек түкпіріндегі айтылмаған сырларды оқырманға жеткізу адами парызым. Әуелгі әңгімені мына бір оқиғадан бастағаным дұрыс. Соңғы тәрт жыл бойы шәкірт тәрбиелеп, ұстаздық еткен өнер ошағы Қазақ Ұлттық өнер университетінің бесінші қабатында марқұм Әшекең өмірден өтерінен 3-4 күн бұрын белгілі режиссер Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Ерсайын Төпеновпен кездесін қалған еді. Замандастардың әзілі жарасып, әңгімелері үйлесіп кететін. Амандасқан кезінде Әшірбек аға Ерсайын Төпеновті «классик», ал Ерекең Әшекеңді «Белинский» деп атайтын. Бұл жолы «классик» Белинскииге сарғайып кеткен ескі, жылан жылғы бір қағаздарды ұсынды:

- Әшеке мынаны білесіз бе? – деді, Төпенов қолына ұсынып.

- Ой, Алла мынаны қайдан таптың, қайда сақтағансың? – деп, кеудесін ұстады Әшекең.

- Менде, мен сақтадым.

Әлгі қағаздарды көре сала Әшекеңнің жүрегі елжіреп кетті. Балаша қуанғаны жүзінен байқалады.

- Енді мен осыны Ерсайын, Павлодар театрын ашуға көмектестім, негізін қаладым деп айтуға ұялам.

- Неге Әшеке, ол театр сіздің осы сары қағазыңыз берілмесе ашылмас еді ғой.

- Енді, ешкім сенбейді ғой маған, қолымда қағаз жоқ, ешкім сенбейді маған театр аштым десем.

- Неге ашқан жоқсыз, екі курсты бірдей жібердіңіз ғой. Сіз отыз шақты бала жібердіңіз ғой, солай емес пе?!

- Екі курс жібердім, иә, ұстаздарға дейін жібердім ғой. Кәукен Кенжетаев халық артисі ғой.

- Иә, халық артисі ғой, сол кісіні де бастап жібердіңіз ғой.

- Міне, осыны ешкім білмейді, сен ғана білесің

- Мен ғана білемін.

Ерсайын Төпенов «Өнертану» кафедрасындағы бір шаруаларына асығыс жүрін кетті. Бірақ, жаңағы құнды қағаздарды иесіне ұстатуды ұмытып кетін, қайта оралды. Бірақ, «Белинский» орнында жоқ екен. Тағы бір жолыққанда беремін деп, «Классик» те кете барды. Арада екі-үш күн өткеннен кейін Әшірбек Сығай бақилық болды деген суыт хабар келіп жетті. Құнды қағазды енді кімге аманаттарын көп ойланған Төпенов, Әшекеңнің шәкірті ғой деп осы жолдардың авторына аманаттаған еді. Қиянат жасамау міндетім, парызым деп ақиқатты алдарыңызға ұсынып отырмын, құрметті оқырман. Алдымен, Павлодар театрының тарихына аз-кем тоқталайық.

1990-шы жылы С.Сейфуллин атындағы Қарағанды облыстық театрының сол кездегі бас режиссері, Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген қайраткері, Мемлекеттік сыйлықтың иегері, белгілі сахна қайраткері Ерсайын Төпенов жаңа қазақ театрын ұйымдастырып, әрі оның шымылдығын ашу үшін Кереку шаһарына арнайы шақырылды. Қазақ театрын ашу жолында Ерсайын Төпеновті өте үлкен кедергілер күтін тұрған еді. Халыққа іріткі салған адамдар көп болды. Орыстар қарсы шықты. Қазақтардан да кері тартқандар кездесті. Артистер керек. Театр жоқ, ғимарат жоқ, тіпті тұратын үйі де жоқ Ерсайын Төпенов Департаменттің

маңын паналайды. Орыс театрының ғимаратына барып еді Киржнер деген еврей қатты сөйлеп, қала әкімдігінен, облыс әкімдігінен де ауызын жабар адам табылмады. Киржнер кіжінеп тұрып: «Менің театрымда қазақтың өзі түгілі, иісі де болмайды» – деді. Тәпеновтің тауы шағылды. Қайтадан Қарағандыға қайтар жол жоқ, басы ауған жаққа сауғалап кетудің аз-ақ алдында тұрған ол, Алматыға жол тартты. Сол кездегі Алматы театр және кино институтының ректоры Әшірбек Сығаймен арнайы барып жолыққан еді. Бар жағдайды бастан-аяқ баяндап, орыстардың «Ты собери артистов!» деген сөзді қолжаулық қылып отырғанын түгел жеткізді. Еврейдің өктемдігін, айтқан сөзі өңменнен откендігін естіген бетте Әшірбек Сығай: «Труппа керек пе, берем. Біреуі драма, біреуі музыкалық комедия. Биыл төртінші курсқа көшті, солардың бәрін аласың. Қыздар бар, жігіттер бар» – деді.

Міне, тілге тиек болып отырған «күнды қағаз» Әшірбек Сығайдың Павлодар театрын ашу жөнінде жазған келісім шарты болатын. Ерсайын Тәпенов бұл қағазды қолына алып, Керекуді бетке алады. «Артист, артист» деп едіңдер, міне артист, міне келісімшарт деп ректордың қолы қойылған, мөрі басылған қағазды орыстардың алдына тастады. Осы құжаттың арқасында шыр етін қазақ театры дүниеге келді. Қарағандыдан Сейтжан-Роза Тәжібаевтар, Сансызбай-Алма Бекболатовтар және Амангелді Жүкелер Павлодарға келді. Жезқазғаннан Қазақстанның еңбек сіңірген артисі М. Манапов келіп қосылды. Театрдың тұңғыш директоры болып Б. Тапалшынов бекітілді.

Т. Жүргенов атындағы Алматы театр және көркемсурет институтының басшылығы бұл театрға музыкалық комедия және драма бөлімдердің бітіруші студенттерін арнайы жолдамамен Павлодарға жіберіп, үлкен қолдау көрсетіп, тұңғыш рет институт бітірушілер дипломдық жұмыстарын тікелей театр сахнасында даярлауға қол жеткізді. Мамандық бойынша дәріс берер ұстаздары да көп күндік іс-сапарға аттандырылды. К.Кенжетеев, Е.Сегізбаев, М.Жүнісов, П.Ильдаров сынды тәжірибелі мамандар өз шәкірттерін театр өндірісімен нақтылы түрде таныстырған еді. Г. Әбдірахимова, Қ. Болманов, Р. Ерәсілова, Қ. Жүнісова, Б. Иманқожаев, Л. Ықтымбаева, С. Мұсахметова, Ә. Сейтінбекова, А. Сейтінбекова, Б. Сүлейменов, А. Тастаева, С. Құлдәулетова, Б. Ұбаевалар жаңа театр сахнасының алғашқы қарлығаптары. Кейінірек, 90-шы жылдардың орта шеніне қарай театр құрамы Данияр, Ақмарал Абдрахмановтар, Қ. Мұсанова, Б. Құрбанова, Т. Атанбек, Қ. Балтабаев, Б. Оңдасов, Р. Нығманов сынды жас артистермен толықты.

Бірінші маусымның тұсау кесер шымылдығы заңғар жазушы – М. Әуезовтың «Айман-Шолпан» музыкалық комедиясымен ашылды. Өзінің ішкі қуатымен, терең мазмұнымен «Айман-Шолпан» пьесасы жас театр маусымын бастауға лайық деп танылып, жаңа өнер отауының алғашқы қойылымына жастықтың жалыны, асау албырттық барынша тән болды.

Туынды симфониялық оркестрмен сүйемелденеді. (Дирижер: Болат Рақымжанов). Жас артистер тобы өз дипломдық жұмыстарын осылайша іс жүзіне асырған болатын. Өлі күнге дейін «Айман-Шолпан» сол театрдың төлқұжаты. Міне, осының бәріне ұйытқы болған Әшірбек Сығай еді. Ректордың өз еркімен жасаған шешімін құптамаған кейбіреулер біздің сабақтарымызды қысқартып, қазақ театрын ашуға студенттерді жіберді деп үстінен хат жазып, жоғарғы жақтан сөгіс алғаны ешбір жерде айтылмайды. 1991 жылы ректорлықтан кетуіне де осы жағдай әсер етті ме? Кім білсін... Шынымен де, Әшекеңнің жасағаны ерлік еді. Ол кезде Қазақстанды былай қойғанда, Ресейдің өзінде 4-ші курста жүрген студенттерді сабақтарынан босатып театрға жіберу болмаған оқиға. Әшірбек Сығайдың сол кезде студенттер мен ұстаздарды жинап алып айтқаны: «Әй, сендердің мына жерде оқытпаған сабақтарыңды бұлар театрдан алады, театрдан артық лекция жоқ бұлар үшін».

Әшірбек Сығай 1991-1994 ж.ж. Қазақстан Мәдениет министрінің бірінші орынбасары болып қызмет атқарған кездің өзінде Павлодар театрына көп көмек көрсетті. «Театр ұжымының республикалық фестивалдерге ғана қатысып қоймай, Халықаралық шеңбердегі фестивалдерге барып, айтарлықтай жетістіктерге қол жеткізгені де Әшекеңнің қолдауының арқасында жүзеге асты. Тіпті, 4-5 рет Түркияға бардық, Египетке бардық, Мәскеуге, Ленинградқа, талай рет Омбыға бардық, Монғолияның Баян-Өлгей аймағына бардық. Осы кісінің арқасы бәрі, өзінің еңбегі сіңген, өзі ашқан театры» - дейді белгілі сахна қайраткері, ізденімпаз режиссер Ерсайын Тәпенов. Ол аз десеңіз, 1993 жылы Көкшетау облысында қазақтың ұлттық өнерін кәсіби биікке көтеріп, дәстүрлі өнердің классикалық үлгісін жасаған Ақан серінің 150 жылдығы тойланды. Сол тойда І. Жансүгіровтің «Құлагерін» қоюға Қазақстан Мәдениет министрінің бірінші орынбасары Әшірбек Сығай Павлодар театрын ұсынды. Бұл спектакльдің бір ерекшелігі 500 адамдық хорымен, 200 адамдық оркестрімен далада ойналды. Қойылымға үш Ақан қатысты. Біріншісі сері Ақан – Сағат Жылгелдиев, екінші трагедиялық Ақанды – Асылболат Смағұлов, үшінші поэтикалық Ақанды – Павлодар театрының артисі ойнады. Әшірбек Сығайдың шақыруымен Құлагердің өлімін жасау үшін Қырғызстаннан каскадерлер келді. Осылайша, Ақан серінің 150 жылдығы дүркіреп өткен еді. Ал бүгін Әшірбек Сығайдың есімі Павлодар театры тарихында жазылмаған. «Бүгінгі күні облыстық театрлардың жағдайы мүшкіл, кадр мәселесі денге қойылмаған» – деп зар қағушы еді, Әшекем.

Ендеше, қазақ театрын қызғыштай қорыған Әшекеңнің есімін неге Керекуліктер театр өмірбаянына жазбайды. Әшірбек Сығай ашқан театрдың, яғни Ж. Аймауытов атындағы Павлодар қазақ музыкалық-драма театрының келе жатқан 25 жылдығымен құттықтай отырып, театр сыншысы есімін тарихына таңбалауын талап етемін.

Мирас ӘБІЛ,
«Театртану» мамандығының 4 курс студенті
профессор Ә.Сығай шеберханасы

Мұңайма, Мирас!

30.04.2015

Мирас, сен сол бір күні тым жабырқау едің ғой. «Ес-аймақ» мәдени-танымдық бірлестігін ойдағыдай жүргізіп өткізсең де, тылсым табиғат көкжиегі мен айналаңа көз тастап, әлде неге алаңдап, әлдебіреуді күткендей жаң-жағыңа алақ-жұлақ етіп, неге сонша қарайлай бердің? Әдемі де еңсесі биік, әзіл құмар, жомарт жаның да қашанғы әдетінен жаңылдыма сонда?! Қазақ Ұлттық өнер университетінің ғимаратынан сәл-сәл ұзай түсіп, аялдамаға жетер-жетпестен тоқтап қалып: «Бүгін жатақханаға жаяу тартайықшы!» – деп, айтуыңның астарында зілбатпан мұң жатқандай болып көрінгенді. Әркез сенің дегенінді екі етпейтінімдей, бұл ретте де оған көндіккенім өзіңе аян..

Иә, екеуіміз әрмен қарай қадамымызды баяу басып, жол бойы біраз сыр шертістік. Сонда сен: «Ес-аймақ» аяқтала салысымен-ақ, «Мих жарайсың!» – деп айтатұғын Әш ағамыздың сөзін сағындым дегенді жиі-жиі қайталаумен болдың ғой. Солайша, келмеске кеткен кемеңгер тұлға әрі ұлы ұстазымыздың жоқтығына көңе алмай жүргенінді тағы да байқатып салдың. Әлгі шақта көктегі күн жайма шуақ болып, сүт сәулесін молынан төгіп тұрса да, біздер үшін күнгірт еді. Себебі сенің... менің... Жә, қойшы... Екеуіміздің де көңіл айдындарымызда мұңлы әуен ырғағы мен ноталары тізбектеліп жатқан болатын. Ол жағын ұғындың ба екен? Сені дәйім жігерлендіріп жүретін мені де сол арада қара басып кете барған. Тіпті, саған қай қырынан келіп, тіл қатарымды білмей, әуре-сарсаңға түстім. Әш ағаның есімін естіген сәтте жәудір жанарыма жас үйіріліп, қала берді. Оны байқатпауға тырыссам да, сергек те сезімтал қасиетің сезіп үлгермеппе еді?! Одан барып:

«Аға, сені сағындым бәйтерегім,
Бәйтерегім болмаса қайтер едім?
Баяғыдай күлмеймін, шаттанбаймын,

Келтірейін жанымның қай дерегін...» – деп келетін өлеңімнің бастапқы бір шумағын сыртқа шығармастан, іштей ғана айта беріп едім... Сен болсаң мендегі жан-дүниемнің түкпіріндегі ойды оқып қойғандай:

«...О, менің Әшірбек Сығай ағам,

Мен енді кімнен ақыл сұрай алам...» – деп, ары қарай өзіңнің поэзияңмен үн қосқаның санамда берік сақталып қалыпты.

Не керек?! Аздаған уақыт өткеннен соң, қайтадан мұңыңды маған шаға бердің, шаға бердің... Сұсты өмірдің қайсыбір нәзік жүрегіне октай тиіп, инедей шаншып жатқан әділетсіздігін жайып тастадың... Қалайша, сонда саған бір ауыз жылы сөзімді қимадым десеңші?! Кінәлімін.. Айыптымын..

Сол күні сөзбен айта алмағанымды бүгін қалам күшімен жеткізсем деймін. Тағдыр! Ерте ме, кеш пе, әйтеуір өз міндетін атқарады. Мойыма, жасыма! Алдымызда үлкен аманат жүгі күтіп тұр! Ол жүкті абыроймен арқалау бәріміздің азаматтық һәм шәкірттік борышымыз! Мен білетін Мирас Әбіл дейтін жігіт батыл еді ғой. Ендеше, байырғы мінезіңнен танба, айныма дегім келеді. Мұңайма Мирас!

Қуат ЕЖЕМБЕК,
«Театртану» мамандығының 4 курс студенті
профессор Ә. Сығай шеберханасы

Алаштың «Айбозы»

Ай сайын дәстүрден жаңылмай, белсенді студенттердің ұйымдастыруымен өтіп жүрген «Ес-аймақ» мәдени-танымдық бірлестігіне түрлі мамандық иелері арнайы түрде шақыртылып, бірлестіктің құтты төрінен көрініп келеді. Осы жолғы кездесу де өз алдына ерекше қарқында өтті. Ағымдағы жылдың сәуір айының 30 күні өткен бірлестіктің кезекті отырысы жайлы айтып отқан жайым бар. Алла берген, өзіне ғана тән ерекшеқоңыр үні бар, балғын кез, балауса шақтаңақ киелі сахнаны жан серігіне балай білген, дәстүрлі кәсіби ән өнерінің өкілі, Алаштың «Айбозы» атанған – Қайрат Әукенұлы Байбосынов «Ес-аймақтың» төрінен сый-құрметпен орын алды.

Иә, бұл бас қосу тіпті, айрықша сипатта өрілді. Бұлай деп айтуымның да өзіндік салдары бар шығар. Себебі, қазақтың дәстүрлі ән өнері жайлы сөз қозғалды, саф өнердің өткені мен бүгінгі тілге тиек етілді, сан алуан ойлар ортаға салынды. Қай халық, қай ұлт болмасын тек өзіне тән өнерімен ғана ерекшеленеді. Қоржыны мол, қамбасы өнерге толы қазақ халқының мәдени мұрасы өте тереңде жатыр. Сондай жақұт жырларды бойыңа сіңіре өсіп, дамытып, насихаттай білген ҚР Халық артисі, Мемлекеттік сыйлықтың иегері, профессор Қайрат Байбосыновпен өткен кездесу көпшіліктің көкейінде біраз уақытқа шейін сарнап тұрары анық. Арқадағы әншілік дәстүрдің негізін салған Сегіз Сері, Ақан сері, Біржан сал, Жаяу Мұса, Үкілі Ыбырай, Әсет, Ес-тайлардың көзіндей болған Қайрат Әукенұлы қазақ дәстүрлі ән өнеріне ерекше құбылыс болып келді. Жастайынан кеудесі әнге толып, жүрген жерінде ән айтуды тоқтатпаған өнерпаздың алған асулары, шыққан биіктері шүкір жетерлік. Төл өнерді атамекенінде дамытып қана қоймай, тіпті дерлік, қазақ әуенін алыс-жақын шетел аспанында әуелеткен кәсіби әншінің ерлігі біздер үшін үлкен тарих, есте мәңгі қалар естелік дерсіз. Жиналған көпшіл қауым өздерінің көкейлерінде жүрген біршама сұрақтарға осы кештің барысында тұщымды жауап алды.

Бұл кешке дарынды дарабоздың өзімен бірге төл шәкірттерін ерте келгені ерекше әсерге бөледі. Сары уыз балапан кездерінен үлкен өмірге, өнер бәйгесіне даярлап жатқан ұстаз еңбегінің өзі айтарлықтай айтуға әбден лайық. Ұстаздарының киелі қасиетін бойларына сіңіріп өсіп келе жатқан жаста болсын дарынды шәкірттер еш тартынбай өнерлерін ортаға салып жатты. Салиқалы ой, қызғылықты әңгіме, есте қаларлық жәйттерге толы болған «Ес-аймақтың» бұл отырысы да өз мәресіне жетті. Халқымыздың маңдайына біткен баға жетпес әуезді әндерін тыңдап, тұщымды естеліктер естін халық мәре-сәре болып тарқасып жатты...

Иә, құрметті тәлімгерлер мен білім алушылар! «Ес-аймақ» биылғы оқу жылындағы жиынын осымен тәмәмдайды. Алла сәтін салса келер оқу жылында бұл бірлестігіміз қайта жанданып, өз күшіне өнеді. Бірлестіктің салтанат құрар уақыты әлі алда. Баршамыз бір кісідей жиылып, шын ниетімізбен ат салысайық, ағайын. Жаңа оқу жылында жағымды жаңалықтар күтініздер!!!

Арман АЙТЖАН,
«Театртану» мамандығының 4 курс студенті
профессор Ә. Сығай шеберханасы

Көрерменге кеңес

Бірқыма көнер ме екен өлең дөнен?
 Ынтықпын өлеңге мен, өнерге мен.
 Адамдықтан безгенім болар, сірә
 Адалдықтан аттасам егерде мен.

Бір мұным бар, ішімде көнерген бе?
 Тиісті емес бағасы төмендеуге,
 Тым ардақты театр жайлы мұным
 Сыңар жақты қарайтын көрерменге.

Көремен көп тон пішер сыңар жақты.
 Санаңды аудар, төңкер бұған нақты.
 Драматург, режиссер ешкім емес
 Олар үшін әртістер тым ардақты.

Дұрыс қой, дегенмен терен қара,
 Көреген көз өнерге берер баға.
 Бәлкім, осы өлеңім септік етер,
 Спектакль көрсеңіз егер жаңа.

Рухани байлыққа бөлнсе де,
 Қаламы қаламгердің көлеңкеде.
 Режиссер – капитан, әртіс – матрос,
 Драматург – адмирал, өнер – кеме.

Ара жігін айырар қарағы адам,
 Таласың болмас титтей, сірә маған.
 Ілгіштен басталғанмен бәу театр,
 Білгіштер бастау жолы драмадан.

Ал режиссер кім өзі білесің бе?
 Барлық еңбек дерлік оның үлесінде.
 Қиыннан қиыстырып жөқты тауып,
 Қоғамның көшін тіктеп күні өтуде.

Сен үшін суретші кім, істетпші ақыл,
 Қаншама еңбегі көп іске татыр.
 Оқиғаға лайық сипат берген
 Қыл қаламның ұшында спектакль.

Ырғақсыз-ырық кетер безіп өмір,
 Өмір төлі әуен ғой өзі небір.
 Сазгерді сахнадан көргің келсе,
 Музыканы жаныңмен сезіне біл

Сезінуге жетпес-ау пәрмен бірде,
 Төл өнер шектелмейді әнмен, жырмен.
 Сәнің егер бетіңнен сәуле сүйсе,
 Жарықтың да күші бар әржндірген.

Осылай сөз тіркесін кәміл етем,
 Әртістің шеберлігі бәріне тең.
 Құдіретті өнердің аманаты
 Шүберекке түйілген жанымен тең.

Нұрислам ӘБДІЛ,
 «Театртану» мамандығының 2 курс студенті
 профессор Ә. Сығай шеберханасы

*Бес жұлдыз**басы өткен санда*

Көнбеске шарасы қалмады, өз аяғымен жүріп барып бір уыс қағаз жинап келді. Халыққа жарлық айтқандай дауыс екнінін үдете түсіп: – Мына қағазда бөлім басшысының қолы қойылған, мөрі басылған. Мына азамат орталық наубайқанадан нан ұрлаған, – деп бастадым. Қасымда тұрған бөлім басшысы піскен сазандай қызарып, булығып, жарылайын деп кетіпті. – Мына азамат әлдекімнің үйіне түнделетіп келіп, таң ата шығып кететіп көрінеді. Куәгерлер бар. Иесіз үйге түнделетіп бас сұғу – ұрлық, ұрлық жасағандар қатаң жазалану керек! – дедім. Әлгі бөлім басшысы, қадалған қара халық болмағанда жейін деп түр мені. Көздерінен от шашып, алып айдаһардай төбемнен төніп берейін деп түр.

– Сіздерге күніне осындай қаншама хат келеді. Осының барлығын қалай орындап үлгересіздер? – дедім тура қағазда осылай жазылғандай.

Қызарып кетіпті, өртеніп кетіпті. Тілі күрмеліп тұрып: – Енді құқық қорғау органдары бұндай келеңсіздіктерді дер кезінде орындап, жөнге салып отырады, – деді.

Той аяқталар сәтте Мөңке мен Аян келді. Сыбағадан құр қалғандай еңтігіп жетті. Аян билеп кеткісі келіп аяққа тұрмады. Менен қулық асқан ба? Оларды жоғалтып алмас бұрын: – Менен алыс кетпендер, бір шидің басы шығайын деп түр, – деп айтып үлгердім.

Бізге арнайы дастарқан жасады. Отырып асықпай ас іштік. Кенет артымнан біреу кименіп келіп мойныма жабыса кетті. – Сенің танауың – тамаданың танауы екен, бәрекелді! – деді тілін шайнап. – Сенің таңдайыңа түкірген! – деді. Мен тұрмайынша оның қозғалмайтыны түсінікті болды. – Сіздің қандай адал азамат екеніңізге бүгін көзім жетті, аға, сол үшін мен сізді сыйлайын, – дедім. Сыйлағанда оңдырмай сыйладым. Мөлдіреген сусынға бір тойдырдым. Арасында Аяның да жымқырып, тартып жібергенін сезіп отырдым. Сосын «көй» дегендей мойнын қайырып келіп, құлағына өтінішімді айтып үлгердім.

Мейрамхананың арты лас екен. Жарықта жарытып жетпейтін бір түп. Екі-үш қоқыс жәшігінен басқа ештеңе көрмедік. Сәлден кейін Аян бөлім басшысын ертіп келді. Алдын ала құрылған жоспар бойынша мен басына қанар кигіздім. Мөңке шалып құлатты. Үшеуіміз тепкінің астына алдық. Мен басынан қайта-қайта тептім. – Сенің сасық миың, сенің сасық миыңның ойлап таппайтыны жоқ, – дедім тістеніп. Келесі қарымта тепкіні танауына жұмсадым. Танауымен көк тіреп, кемсеңдеп жүретін еді – «танауын бет қылайын» деп ойладым. Сосын үшеуіміз көтеріп қоқыс жәшігіне салдық та, аузын жауып кеттік.

Ертеңінде ауылға ата-әжемнің қолына тайып отырдым. Дегенмен, қорықтым: «Егер өл есіп білген болса-а-а – біз құрыдық. Құритын едік».

Бес күнде газет-журналдар ауылға жетті. Барлығының мұқабасына ілінгені – Ерболдың суреті. Бес жұлдызды кезіндегі суреті.

– Құқық қорғау органдарының басы-қасында жүрген Ербол Қалиұлына қастандық жасалды. Бұл оқиға тамыз айының 17 ші жұлдызы күні кешкі сағат тоғыздар шамасында Ербол Қалиұлының үйінде болған. Қара киімді үш адам үйге баса коктеп кіріп, соққыға жыққан. Үйден бағалы бұйымдар жоғалмаған, осыған қарағанда... деп үш-төрт бетті толтырып жазыпты.

– Үйіне баса коктеп кірген! Әй сендер итсіндер ғой. Қаншама шындық осылай бұрмаланып, беті ашылмай қалды.

Қауіптің беті сейілгеніне анық көзім жетті. «Оқиға, үйіне баса коктеп кірген» дегенде сезгенмін бұны.

– Бұл оқиға осымен екінші рет жасалып отырған ауыр қылмыс, – депті. – 2010 жылы, желтоқсан айының 31-нен 2011 жылдың біріне қараған түні құқық қорғау орындарының

Кітапхана – ақпарат айдынында

басшысы, құрмет орденінің иегері Қасен Асқарұлына дәл осылай қастандық жасалған. Бұл істің әккі шеберлері мереке қарсаңында тамағына у салып беріп, ауыр қылмыс жасаған, – депті.

Осы кезде есіме түсті: – Ата уланып өлді, – деп былш еткізген. Аянның осылай айта салатын аңғалдығы бар. – Ата уланып өліп қалды! – деген сүйіншілеп.

Мен бастық деп қателеспеген екенмін. Қымбат көліктен қарнын көтере алмай түсіп жатқанда «бастық» деп кекетіп айтатын едім. Қателеспеген екенмін. Тақудың әкесін бастық деп тура тауыппын.

– Сенің де үстемдігің жүріп тұрды ғой кезінде. Бес жұлдызды неме қойнынан конвертті жұлып алып: «Мына қағазда бөлім басшысының қолы қойылған» дегенде халық зар еңірейтін. – Еее, сенің де үстемдігің жүріп тұрды ғой жарықтық...

Сенің қолың қойылған конвертпен «бес жұлдызды» неме халықты ұршықша нірді. Оның да дәурені жүріп тұрды. Оның сасық миының ойлап таппайтыны жоқ. Осы күнге дейін не ойластырып, тағы нені жасап үлгерді екен...

Менің де басым істемейді. Сол «бес жұлдыздыны» тепкілеп, сосын қашып-пысып, жасырынып жүргенше, неге тамағына «у» сала салмағам.

«Мереке қарсаңында тамақтан уланып қайтыс болды» депті жарықтық.

Қазақ тегін айтпаған: «Ұры алыстан келмейді» деп...

Жәнібек ДӘУІТ,

«Кинотеледраматургия» мамандығының 2 курс студенті
профессор Р.Мұқанова шеберханасы

Кітапхана – ғасырдан ғасырға адамзат тарихының керуенін сүріндірмей әкеле жатқан, шырағы биік парасаттылық пен білімділіктің, байлық пен біліктіліктің киелі ордасы. Осы бағытты ұстанған оқу ордамыздың ақпараттық-кітапхана қызметі өз оқырмандарына жоспарлы түрде оқу үрдісіне көмек ретінде ғылыми және мәдени-ағарту жұмыстарын ұдайы түрде өткізіп келеді.

Биылғы 2015 жыл айтулы жылдарға толы болып отыр, міне сол айтулы жылдардың бірі де бірегейі, барша қазақстандықтардың татуластығы мен біртұтастығының сақталуына негіз болып отырған Қазақстан халқы Ассамблеясының 20 жылдығы. Соған байланысты Елбасының Жарлығымен «2015 жыл Қазақстан халқы Ассамблеясының жылы» болып жарияланған болатын. Осы айтулы жыл құрметіне еліміздің әр ұлт өкілінен тұратын қоғам қайраткерлері университетіміздің студенттерімен кездесіп, лекциялар оқыды.

Сонын бір көрінісі ретінде жақында ақпараттық-кітапхана қызметі кездесу кешіне «Ұлттық келісім - Қазақстан тұрақтылығы мен дамуының негізі» және Ұлы Отан соғысындағы Жеңісіне 70 жыл толуына орай университет қабырғасында өткен үлкен концертке «Ұлы Ерлікпен – Ұлы Жеңіске» деген тақырыпта кітап көрмесін әдебиеттермен, мұрағат құжаттарымен, фотосуреттермен толықтырып ірі көлемді кітап көрме ұйымдастырылды. Көрмеге барлығы 50-ге тарта кітап, 20 шақты мұрағат құжаттары 15 фотосурет, соғыс тақырыбында жазылған қазақ, орыс жазушыларының көркем әдеби шығармалары, соғыс жайлы кинофильмдер тарихы туралы, соғыс тақырыбында жазылған әндер, партитуралар, соғыс тақырыбындағы карикатуралар қойылды. Сонымен қатар, кітапхананың анықтама - библиографиялық және ақпараттық жұмыс бөлімі мен кітапхана үрдісін автоматтандыру бөлімі бірлесіп, университеттің ұстаз-ардагері, тарих ғылымдарының докторы, гуманитарлық ғылымдар академигі, профессор Шағила Әкімбайқызы Құсановаға арнап «Рухы мықты, ұлағаты мол, ұстаз-ана Құсанова Шағила Әкімбайқызы» атты көрме ұйымдастырылды. Ол туралы мақалалар-альбомы және «Майдангер ғалым»

атты Шагила Әкімбайқызының мақала-альбомын әзірлеп, сыйға тарту етілді.

Бүгінгі күні ақпараттар легінің үздіксіз әсуіне орай, кітапхананың ақпараттық рөлі де арта түсуде. Біздің мақсатымыз бәсекеге қабілетті білім кеңістігін құруға бағытталған қазақстандық білім беру реформасының басты мақсаттарының бірі – инновациялық технологияларға сүйеніп отырып, оқытушыларды, студенттерді дәстүрлі ақпарат көздерімен қоса электронды нұсқадағы ақпарат көздерін пайдалана білуге жол сілтеп, ақпаратқа тез арада қол жеткізуіне жағдай жасау. Осы мақсатта кітапхана университет оқытушылары мен магистранттарына арналған *Springer компаниясының «Использование ресурсов Springer для подготовки кадров инновационной экономики»* деген тақырыпта семинар өткізді. Семинарға қатысқан оқытушылар, магистранттар Springer ресурсындағы журналдарда мақалаларын қалай жариялауға болатыны туралы толық мағлұмат алып, сайтына тіркеліп, семинар қатысушыларына сертификаттар табыс етілді.

Кітапхана қызметінің маңызды жұмыстарының бірі – библиографиялық ақпараттандыру, яғни оқырмандарға ақпаратты жеткізу. Нақты сұраныссыз библиографиялық ақпараттандырудың негізгі түрі – ақпараттар күндері болып табылады. Осы бағытта кітапхана ұжымы 28 сәуір күні «Ақпарат күнін» өткізді. «Ақпарат күнінде» жаңадан келіп түскен әдебиеттерге, 2015 жылдың мерзімді басылымдарына, аудиовизуалы және электронды тасымалдағыштардағы құжаттарға дәстүрлі және виртуалды көрме, шолулар жасалды. Анықтама-библиографиялық және ақпараттақ жұмыс бөлімі оқырмандарға «Жаңа басылымдар бюллетенін», «Сыйға берілген әдебиеттер бюллетенін», «Магистрлік диссертациялар және авторефераттар бюллетенін» және «2015 жылдың мерзімді басылымдар бюллетенін» жасап шығарды. Бюллетендер барлық факультеттерге таратылып, кітапхана оқу залдарына қойылды.

Қазіргі таңда заманымызға сай қазіргі қоғамды ақпараттандыруда оқытушылардың біліктілігін ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдану саласы бойынша көтеру негізгі міндеттердің біріне айналды. Осы мақсатта кітапхананың да атқаратын ролі ерекше екенін атап өткіміз келеді. Міне, соған байланысты «Ақпарат күнінің» бағдарламасы бойынша ақпараттық-кітапхана үрдісін автоматтандыру бөлімі жетекшісі Қ. Шапиғазы пайдаланушыларға отандық және өлемдік ресурстар туралы ақпараттар, библиографиялық кенестер, слайдтар жасады. Шара барысында оқытушылар: М. Даулетбақ, Г. Кузбакова, А. Абдинуров, Д. Жумабекова, Қ. Тлеуова, магистранттар: С. Мурзалиева, О. Байбеков, З. Тулегенова т.б. өз ұсыныстарымен бөлісті. Ақпарат күніне қатысушылардың басым бөлігі музыка және театр, кино және ТД, көркемөнер факультетінің студенттері, оқытушылары мен магистранттары болды.

Олжагүл АБЕНОВА,
Анықтама-библиографиялық
және ақпараттық жұмыс бөлімінің жетекшісі

Композиторы – фронтовики Казахстана

Великая Отечественная война является страшным событием в истории нашего и многих народов. Свидетелям и участникам война дала неизмеримый накал разнополярных эмоциональных чувств, о которых забыть просто невозможно. Фронтовики, в перерывах между боями, старались оставить частичку себя. Это письмо родителям, небольшие стихи, частушки, заметки в дивизионной газете и, конечно же, фронтовые песни. Именно к таким одаренным людям относится композитор Владимир Поливанов, погибший в возрасте 32 лет на Волоколамском шоссе под Москвой в ноябре 1941 года. В сентябре 1942-го в жестоких боях под Харьковом пал смертью храбрых замечательный домбрист, дирижер и композитор Габдильман Матов. До войны 24-летний энтузиаст был организатором художественной самодеятельности, а затем и крупных оркестров в промышленном Балхаше и угольной Караганде. В марте 1944 года погиб музыкант-исполнитель Исхак Валиев. Примерно в то же время при вторичном освобождении Харькова сгорел со своим танком еще недавний студент четвертого курса Московской консерватории Али Базанов. Приезжая в Алма-Ату на каникулы, Али всякий раз пробовал свои силы на Казахском радио. Он писал свои песни для вокалистов и потом, попав на фронт, продолжал это делать для бойцов. Среди композиторов-фронтовиков выделяется имя Рамазана Елебаева. Песни этого композитора получили широкую известность благодаря концертной деятельности фронтовой бригады, основоположником которой был Бауыржан Момышулы. Среди этих песен «Марш Талгарского полка», «Марш 23-го полка», марш «28 гвардейцев» и самая легендарная «Жас казах». Позже эта песня стала лейтмотивом в творчестве Ахмета Жубанова в опере «Тулеген Тохтаров», цитатой в балете С.Еркимбекова «Вечный огонь». Певцу и композитору Рамазану Елебаеву было уже 32 года, когда он попал на фронт. За его плечами были рабфак, служба в армии, работа в Казахском театре драмы, муздрамстудия, мединститут, песни и музыка к спектаклям и, наконец, Московская консерватория. Оттуда, из консерватории, он и ушел в Панфиловскую дивизию, где близко сошелся с Тулегеном Тохтаровым, но вскоре в сражении под Бородино Тулеген, совершив на его глазах подвиг, погиб, и всю боль утраты, горечь потери геройски ушедшего друга Рамазан выразил в песне «Жас казах». Через полтора года под Ново-Сокольниками, во время артобстрела был убит и сам Р.Елебаев. Остались отдельные немногочисленные фотографии, документы и ноты его сочинений. В годы войны концертные бригады выступали на разных фронтах, городах и селах. Среди артистов особо выделялись: Елубай Умурзаков, Манарбек Ержанов, Куляш Байсеитова, Шара Жиенкулова, Роза Багланова, Ануар Умбетбаев, Зейнеп Розмухамедова, Нина Куклина, Тамти Ибрагимова и др. О музыкальной жизни военных лет можно говорить много. Задача нынешнего поколения – это изучение и пропаганда героев Великой Отечественной войны, их Солдат и Артистов. Именно артисты воодушевляли бойцов, вселяли веру - идти до конца и не сдаваться. Их выступления стали для народа катарсисом. Помогая народу преодолеть боль и страх посредством музыки. Как было сказано в стихотворении Ольги Берггольц – “Никто не забыт, Ничто не забыто”. Вечная память и слава героям и ветеранам Великой Отечественной войны!

Исламбек КАЛКУЛОВ,
студент I курса кафедры «Композиции»
руководитель - профессор, заслуженный деятель РК Еркимбеков С.Ж.

«Огонь, оставивший Вечный след во Вселенной...»

Балет «Вечный огонь» С.Еркимбекова (балетмейстер - постановщик - заслуженный деятель искусств М.Тлеубаев 1985 г., Алма-Ата; В.Гончаров 2010 г., Астана, либретто – Д. Накипова) - редкое в наше время, и вместе с тем значимое явление в музыкальной культуре Казахстана, так как композитор языком синтеза музыки и хореографии обращается к большой исторической теме - «теме войны и мира, теме подвига, как сути нравственной природы человека». Чутко воспринимая происходящее в жизни, композитор откликается на неподвластные времени темы, раскрывающие величие духа, высокие нравственные и гражданские чувства, автор философски осмысливает жестокую реальность войны, силу любви к Родине и глубокое волнение человеческого сердца.

Балетный спектакль относится к эпико-философскому жанру, передающие воспоминания о событиях прошлых лет через призму современного взгляда на события того времени, трагедии Великой отечественной войны. Образы главных героев – «Матери» - в исполнении народного артиста РК Р. Байсеитовой (постановки 1985-1995 гг., ГАТОБ им. Абая,) и заслуженного деятеля РК Г. Курмангожаевой (постановка 2010 г., НТОБ им. К Байсеитовой), образ «Сына» (лауреат международного конкурса Э. Сарсембаев), «Возлюбленной» (лауреат международного конкурса М. Басбаева), а также темных и светлых сил максимально обобщены, в чём проявляется способность С. Еркимбекова – «сокровенное возвысить до общечеловеческого». В спектакле эмоционально представлены сцены: «Голос Земли» - это любовь к Земле, к народу, к родному очагу; сцена борьбы и драматизма трагедии последнего мига жизни «Сына-солдата» перед смертью, где «...изначально главный герой балета, Неизвестный солдат – обобщенный образ. Этот образ близок всем. А смерть – отклик на нее в сердце матери... Но смерть здесь трактуется не как трагедия, а философски, смерть во имя...».

Содержательная, образно-психологическая сторона музыки передает глубокие мысли и чувства философско-обобщенного характера. Вдохновенно показана сцена «Адажио» любви на рассвете перед вторжением тёмных сил; «Вокализ» (нар.арт. РК Р. Жубатурова, М. Мухамедкызы), воспевающий возвышенную красоту чувств, где раскрывается стремление к жизни, способное преодолеть многое. В нем мы слышим плач Вселенной, безысходную печаль и скорбь, и в то же время – торжество, торжество любви, а значит и торжество жизни - победу. И все эти эмоции, во всех тонкостях их проявлений прекрасно переданы композитором.

В целом в балете от сердца к сердцу передаются чувства автора, от сердца к сердцу звучит пронизательная музыка, и вместе с пластикой танца зажигает перед зрителем «Вечный огонь». Огонь, оставивший Вечный след во Вселенной...

Серик Еркимбеков – современный композитор. Он один из ярких представителей

своего поколения, а особенность творчества композитора можно выразить его же словами: «Я стремлюсь к ясной, понятной и искренней музыке».

Диапазон художественных интересов композитора широк и разнообразен как по жанрам, так и по образному содержанию. Это «Концерт для фортепиано с оркестром», балеты «Вечный огонь» и «Минарет», симфония «Шәкәрім», мюзикл «Дом твоей мечты», Концертная пьеса «Утро Родины» для ансамбля скрипачей, хореографические композиции – «Шолпы», «Нәзік», «Гаухар-білезік», «Салтанат», «Соцветие мира», «Тас-аруах», монументальное произведение «Алтын-Арқа» для симфонического, камерного оркестров, оркестра казахских народных инструментов, хора, скрипки и пяти солистов, а также другие произведения разных жанров. Работая в жанрах симфонической, камерной, вокальной, киномузыки, основное внимание композитор уделяет сценическим и инструментальным жанрам. Амплитуда его музыкальной деятельности достаточно обширна. Она включает в себя не только композиторский труд, но и преподавание, и участие в музыкальной общественной жизни республики.

Музыке композитора свойственно живописное, изобразительное и, наряду с этим, философское осмысление затрагиваемых тем. Средствами своего искусства он стремится передать «зримые» образы – то, что будоражит творческую фантазию при общении с природой или знакомстве с произведениями живописи, скульптуры, а также то, что вызывает в прочитанной им литературе зрительные представления. Разносторонни и средства их воплощения. Одни эпизоды музыки представляют собой развернутые полотна. В других – при передаче массовых, народных образов – сильнее ощущается жанровая основа. В третьих даны более колоритные зарисовки субъективных впечатлений композитора, прекрасно передаются образы пространства степи и горных вершин, просыпающейся природы, расцвета жизни.

Музыкальный стиль С. Еркимбекова, безусловно, индивидуален. В его творчестве самобытно претворены традиции европейского и национального музыкального искусства. Композитор достиг органического синтеза тональной системы европейской музыки с ладовыми структурами казахской музыкальной культуры. Ясная мелодичность, связанная с народной песенностью, жанрово-танцевальные элементы, тяготение к мотивной разработке, наконец, уравновешенные, отшлифованные формы сближают музыку С. Еркимбекова с искусством современных композиторов европейского и азиатского культурного пространства.

Т. ХАРЛАМОВА,
музыковед

МАСТЕР КЛАСС ОТ РЕНАТ КОСАЙ

Кафедра «Кино и ТВ» КазНУИ продолжает цикл мастер классов от ведущих кинематографистов Казахстана. 25 мая текущего года известный казахстанский кинооператор, режиссёр-постановщик, член Союза кинематографистов Казахстана, председатель ГАК по специальности «Операторское искусство» Ренат Косай провёл мастер класс в КазНУИ для студентов по теме «Мастерство оператора при съёмке игровых фильмов». Был показан игровой фильм «Елим-ай» (реж. А. Айтуаров), где Ренат Косай был оператором-постановщиком. Ренат Косай подарил библиотеке КазНУИ свои научные работы:

- Внутрикадровый монтаж в мировом и Казахстанском кино;
- Мастерство оператора в создании внутрикадрового монтажа;
- Сборник «Қазақстанның операторлық мектебі».

Мастер класс прошёл на высоком профессиональном уровне с практическими занятиями.

Справка:

Образование:

- 1991-1996 гг. – Всероссийский Государственный Институт Кинематографии (ВГИК), Москва, Россия
специальность «Оператор кино и телевидения»,
мастерская П. Лебешева, В. Чумака
- 2012-2014 гг. – Магистратура, КазНАИ им. Т.Жургенова
Магистр искусствоведения

Призы и награды:

- 1999 г. Приз за лучшую операторскую работу к/ф «Soft», фестиваль «Смотри по-новому», Алматы;
- 2002 г. Приз за режиссуру, в/ф «Вечная невеста» фестиваль «Инвентаризация», Алматы;
- 2005 г. Приз за лучшую операторскую работу к/ф «Сардар», «Астана-Байтерек», Астана;
- 2008 г. Спец. Приз жюри за выдающуюся операторскую работу. Международный кинофестиваль «Дух огня» Ханты-Мансийск. (Россия) - к/ф «Карой»;
- 2010 г. Национальная кинопремия «Кулагер 2010» «За лучшее художественное решение» - к/ф «Секер»;
- 2012 г. Приз за многосерийный фильм «Жасулан», кинофестиваль «Победили вместе» Севастополь.

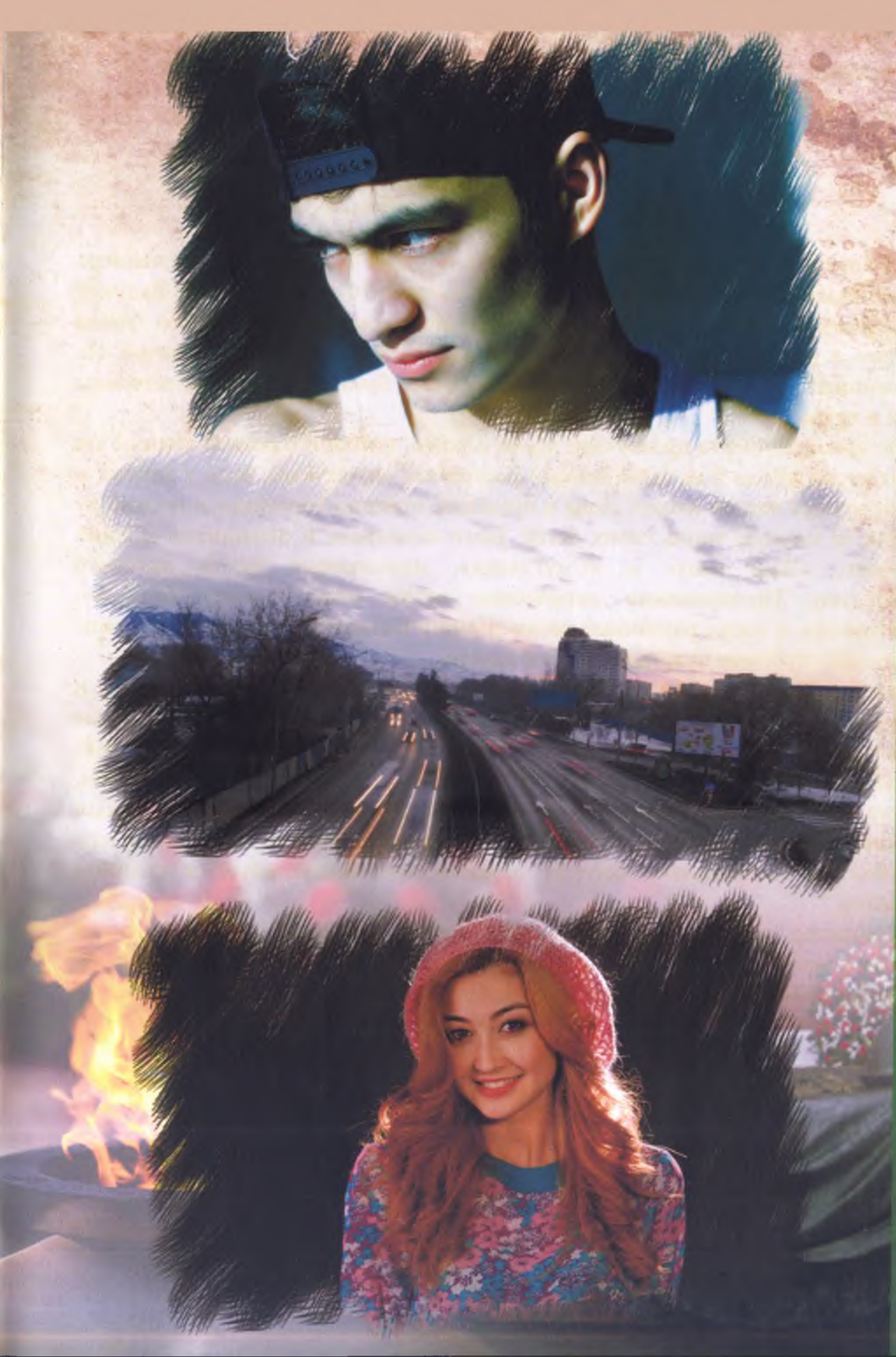
В КРУГУ ШАБЫТА

Автор: Данияр ЛЯМБЕКОВ
1 курс «Операторское искусство»
мастерская - Тайшанова Т.Т.

АРТ ГАЛЛЕРУ

ART GALLERY

«Времен связующая нить...»

16 апреля 2015 года в столичном театре «Астана Опера» состоялся концерт Дариги Назарбаевой, приуроченный к празднованию 70-летия победы в Великой Отечественной войне. Концерт прошел при поддержке гуманитарного фонда «Дегдар» в рамках благотворительного проекта «Времен связующая нить». На этот концерт, прошедший при полном аншлаге, были приглашены ветераны войны и труда.

Во время концерта прозвучали песни о войне, любви и о родной земле. Уже первая песня «Если б не было войны» растрогала слушателей, ведь у многих в памяти остался подвиг наших дедов и прадедов, отважно боровшихся за свободу Родины, за мирную жизнь своих детей. Были исполнены и знаменитые «Синий платочек», «Жди меня» и «Смуглянка», наполненные духом высокого патриотизма. Прозвучавшие лирические песни «Ана туралы баллада», «Қараторғай», а также различные песни Шамши Калдаякова, наполнили сердца слушателей глубоким чувством светлой грусти.

Дарига Назарбаева очаровала слушателей бархатистым тембром голоса и выразительным исполнением. В концерте также приняли участие известные казахстанские исполнители: Медет Чотабаев, Меир Байнешов, Азамат Желтырқозов, Андрей Трегубенко, Игорь Благодарный, Тимур Урманчиев, оркестр и хор «Астаны Оперы», которые вдохновили всех своим великолепным исполнением. В завершение концерта прозвучала торжественная песня Ескендира Хасанғалиева «Атамекен», которая олицетворяет независимый и сильный Казахстан.

Концерты, посвященные Великой Победе, являются данью уважения ветеранам войны. Вечная память и слава героям войны, пожертвовавшим своей жизнью за наше светлое будущее!

Многие преподаватели, студенты и работники нашего университета уже посетили новое необычное здание, находящееся неподалеку от «Шабыта». Это Национальный музей Республики Казахстан. 18-го мая в рамках празднования Международного дня музея двери нового музея были открыты для посетителей до 1 часа ночи. В этом номере Дина Мосиенко, преподаватель КазНУИ, предлагает читателям нашего журнала ознакомиться с некоторыми фактами о Национальном музее Республики Казахстан.

Информационный центр культурного наследия: Национальный музей Республики Казахстан

История коллекционирования предметов началась ещё в глубокой древности – учёные-археологи считают, что возраст таких артефактов исчисляется не одним миллионом лет. И если первоначальные коллекции носили сакральный характер (древний человек полагал, что собранные предметы являются средством общения с высшими силами), современный музей XXI века представляет собой совершенно иное – это информационный центр культурного наследия. «Через сохранение памятников культуры (памяти наших предков) сохранить культуру и человечность в целом» – такова его благородная миссия.

Именно такой центр – Национальный музей Республики Казахстан – был открыт в столице Казахстана с участием Главы государства Н.А. Назарбаева 2 июля 2014 года. «Это новый шедевр современного зодчества, он дополняет столичный ландшафт своей оригинальной конструкцией и формами», – сказал Президент Республики. Н.А. Назарбаев подчеркнул, что благодаря созданию музея комплекс «Қазақ Елі» как символ вечных ценностей казахского народа (а он объединяет одноимённый монумент, Национальный музей, Дворец Независимости, Казахский национальный университет искусств, мечеть «Хазрет Султан» и Дворец мира и согласия), получил своё достойное завершение.

Национальный музей Республики Казахстан: цифры и факты

1998 г. Во время расширенного заседания государственной комиссии по проведению Года народного единства и национальной истории Глава государства говорит о необходимости появления Национального музея Республики Казахстан.

2008 г. Н.А. Назарбаев поручает Правительству создать в Астане музей международного уровня. В этом же году Акимат г. Астаны проводит конкурс на создание проекта музея. Конкурс выигрывает авторский коллектив ТОО «Астанагражданпроект» под руководством В. Лаптева.

2010 г. Создание Архитектурно-проектной компанией ТОО «Астанагражданпроект» и ТОО «Базиспроект» проекта «Музей истории Республики Казахстан». Начало строительства турецкой компанией АО «Turkuaz construction». Художественное оформление принадлежит корейской фирме «Be art».

2012 г. авторский коллектив получает Золотую медаль Международной академии архитектуры за создание архитектурного проекта «Музей истории Республики Казахстан».

2014 г. Открытие Национального музея Республики Казахстан (директор – Д.К. Мынбай). Национальный музей Республики Казахстан является самым крупным музеем Центральной Азии: общая площадь музея составляет 74 тыс. кв.м.

100 тысяч экспонатов расположены в 7 залах (Залы древней и средневековой истории, истории, золота (№ 1 и 2), этнографии, Независимого Казахстана, современного искусства,

Астаны). Таким образом в Национальном музее представлена история Казахстана от древнейших веков до современности.

«Шедевр современного зодчества»

Получение Золотой медали Международной академии архитектуры авторским коллективом архитектурного проекта Национального музея говорит о признании здания мировой общественностью. Мы попросили Владимира Лаптева, руководителя коллектива, доктора архитектуры, профессора Международной академии архитектуры, дать комментарии.

Владимир Лаптев:

-При создании проекта понадобились неординарные подходы, так как по фланкирующим частям площади должны быть размещены мечеть и музей, радикально отличающиеся друг от друга по характеру архитектуры. Силуэт музея определил математический и композиционный расчёт. И сейчас, если посмотреть на площадь, абсолютно разные архитектурные объекты начинают складываться в единое целое.

Помимо богатой коллекции выставочных залов в Национальном музее ведется крупная научно-исследовательская работа. Мы попросили Жакена Таймагамбетова, заместителя директора по научной работе, члена-корреспондента НАН РК, доктора исторических наук, профессора, коротко рассказать о том, как поставлена научная деятельность.

Жакен Таймагамбетов:

Прежде всего, нам нужно отказываться от мысли, что музей – это только скучные и «мертвые» экспозиции, вечные несменяемые вывески, пожелтевшие бумаги, архивные документы и т.д. Национальный музей Республики Казахстан – прежде всего научно-исследовательский и просветительский центр, как принято во всем цивилизованном мире. Мне приятно отметить тот факт, что сегодня здесь работают увлеченные профессионалы: музеееды, историки, археологи, этнографы, культурологи, искусствоведы и др. Ученым секретарем Национального музея является доктор исторических наук, профессор Кадысова Роза Жумабаевна, за плечами которой не только солидный научный багаж, но и большой опыт работы в университете в качестве проректора.

В целях оптимизации научной деятельности из семи ранее существовавших научных отделов музея сейчас существуют три крупных научных отдела: археологии и этнографии, истории Казахстана и отдел методики и музееведения. Сотрудникам научного отдела и Института выделены целых два этажа с необходимыми лабораторными помещениями и кабинетным оснащением. Мы обеспечены всем необходимым для плодотворной работы.

Кроме того, шесть раз в году научным отделом выпускается периодическое издание «Мәдени мұра» («Культурное наследие»), где публикуются последние открытия ученых гуманитарного профиля.

В Национальном музее имеется научный «задел», который заявит о себе на право существования в ближайшее время.

Посещение музея

Национальный музей Республики Казахстан работает во все дни кроме понедельника с 10.00 до 18.00. Экскурсии начинаются в 10.30.

Информация о записи на экскурсию изложена на сайте astanamuseum.kz

Дина МОСИЕНКО,
преподаватель КазНУИ, аспирантка РАМ
им. Гнесиных, член Союза композиторов России

Дипломные работы студентов КазНУИ-2015

19 мая – Дипломный проект студентки 5 курса специализации «Режиссура хореографии» Амины Самарбаевой «Паутина». Руководитель курса – профессор Кульбекова А. К. Место проведения – большой зал КазНУИ им. Ж. Жабаева

23 мая – Дипломный спектакль студентов специальности «Актер драматического театра» (мастерская Г. Аспетовой) Мольер «Еріксіз еміш». Место проведения: Казахский академический музыкально-драматический театр им. К. Куанышбаева

24 мая – Дипломный спектакль студентов специальности «Актер музыкально-драматического театра» (мастерская А. Оразбекова) «Болмаған оқиға». Место проведения: Казахский академический музыкально-драматический театр им. К. Куанышбаева

25 мая – Дипломный спектакль студентов специальности «Актер музыкально-драматического театра» (мастерская А. Оразбекова) М. Ауэзов «Қорғансыздың күні». Место проведения: Казахский академический музыкально-драматический театр им. К. Куанышбаева

A close-up, high-angle photograph of a dense field of pink tulips. The flowers are in various stages of bloom, with some fully open and others as buds. The green leaves are long and pointed, interspersed among the flowers. The lighting is bright, creating strong highlights and shadows. In the upper right corner, there is a small, semi-transparent rectangular box containing text.

Астана 2015 жыл